

**Nicolai Lancicij E Societate Iesv Opvcvlorvm Spiritvalivm
Tomvs ...**

Łęczycki, Mikołaj

Antverpiae, 1650

Tertia causa est, status rerum humanarum talis, in quo nulla est res, nulla actio, quæ à maligna mente & lingua condemnari non possit. Cap. III.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78821](#)

XIX. DE VITANDIS IUDICIIS TEMERARIIS.

632

16. Quod cum Superioribus Ecclesiasticis fecit Deus, idem cum temporalibus. Quærerit B. Thedoretus q. 16. in 2. Reg. Cur filium David recens natum mori voluit Deus? Respondet: quia viuis suis fecit argumentum sceleris David ex Vrbe vxore eum habentis. Pij ergo Regis & Prophetæ sui curam gerens, non sicut enim vivere, ne daretur occasio iudicis, et si veris, similis tamen, & sermonibus Nam Sap. 4. 6. dicitur: Ex inquis somniis (id est concubitu) filij qui nascuntur, sepes sunt nequitia aduersus parentes in interrogatione sua. Eodem stylo vñus Rex Salomon: quamvis à David occisi Vrbe homicidium esset manifestum, & Deus nollet ædificari ab eo templum, quia vir erat sanguinum 1. Par. 22. 8. cap. 28. 3. quod etiā de iusta effusione sanguinis in bellis iustis potuit intelligi, vt intellegit Procopius Gazeus in 13. Reg. & Diodorus apud Lippom. in caten, in ex. 15. præteritum cum Davidis iniusta effusio tantum semel contigerit 3. Reg. 15. v. 5. & iusta frequentius. Vnde de hac maior erat ratio id dictum à Deo cogitandi: tamen quia id poterat cogitari, etiā verē, de peccato eius, noluit Salomon, etiā iam notum, immo redundans in reuerentiam & commendationem templi futuri, apud Hiram gentilem conciliandam occultauit, sed aliam causam scriptis ei, scilicet occupationes bellicas 3. Reg. 5. 3. Sic Deus eum purgat 3. Reg. 15. ed quod fecisset David rectum in oculis Domini, & non declinasset ab omnibus que preceperat ei cunctis diebus vita sua, excepto sermone Vrbe Hebrei, hoc est, excepto adulterio cum vxore Vrbe, & homicidio Vrbe. Vbi nota. Non vocat homicidium, non peccatum, non opus, sed sermonem; quia verborum peccata, ceteris paribus, sunt leuora quam operum. Deinde non dicit sermonem Bethsabeæ, etiā per eam sapius Deum offendit, cum tantum semel per Vrbeam, semel occisum, quia illud poterat magis confundere Davidem Sanctum Domini Prophetam, quam homicidium, quod in homine bellico non ita videtur hominibus fædum, vt luxuria in Sancto homine.

17. Quod Deus fecit, hoc & Christus, filius eius fecit in hac materia. Vnde de eo dici potest, etiam quoad hoc, Io. 5. 19. Non potest filius à se facere quidquam, nisi quod viderit Patrem facientem: quocunque enim ille fecerit, hec & Filius similiter facit. Io. 8. Adducitur Christo in adulterio reprehensa v. 3. idque in templum, coram omni populo, qui scandalizari poterat ex conniuientia Christi; præteritum quia Pharisæi citarunt legem ex Leu. 20. 10. de tali lapidanda latam: præteritum quia faciebat eos querere, quid cum illa esset faciendum, tentantes, vt possent accusare eum v. 6. præteritum cum persecutarent interrogantes eum v. 7. tunc Iesus capit scribere in terra digno, quid re communiter dicunt, maximè S. Hieronymus in Comment. peccata Sacerdotum,

qui eam adduxerant, eius peccatis majora, Scripsisse, vt ea legentes, vt erant curiosi inspectores Christi factorum, confunderetur, & ab ea etiā reā, tamen accusandā desisterent. Cum non dixit eis peccata exterius, ne eos infamaret, cur nō scolpīt in patiete, vel loco alto ne videarent alij, sed in terra, vt illi soli qui malicerem circumdecederant, tantum viderent, & desisterent à condemnatione, etiā mala & reæ, tamen malo animo facta: & cū illi insisterent interrogantes. Christus iterum scribebat volens eos vincere suā patientiā. Nota duo quæ postea subfecuta sunt.

18. Primi, quia omnes, etiā fuerunt multi (nam omnis populus eo venerat v. 1.) exierunt unus post unum, & notat S. Euangelista quod primū Seniores, qui eam accusabant exierunt, ipsi instigatores primū cessarunt, ita vt solus Iesus cum solā manserit. Secundū, absoluīt eam dum esset sola, quia cum dicturus esset: Mulier ubi sunt qui te accusabant? nec hoc voluit dicere ad illam coram aliis, ne etiam indirecte, peccati ob quod erat accusata, faceret mentionem. Deinde cum eā solus remanere voluit, quasi cōcilians ei vti honesta, autoritatem & non suspecta; tandem ait: Nec ego te condemnabo, vade & iam noli amplius peccare.

Enī Christus peccatum publicum, probatum, in templo &c. texit, confundens iudices veros, sed inordinatos, quid faciet iis, qui leua, incerta, occulta, falsa iudicant cum damno corum: Nolimus ergo esse Christo meliores, & magis iusti, sed eo corde, quo Deus nostros defectus videt, aliorum defectus, si qui sunt, aspiciamus, non condemnando eos temere, excusando eos dum possumus, vt in die iudicij misericordia apud iustum Iudicem nostrum omnium inueniamus.

CAPUT TERTIVM.

Tertia causa est horum iudiciorum fugientium.

19. Status rerum humanarum, qui eis modi sunt, vt non sit villa res, villa actio, villa persona tam perfecta, & Sancta, quæ non possit condemnari, si homo velit suo iudicio & censuræ laxare habendas, & non conuertere res in bonam partem. Vix aliquid, inquit S. Bonaventura in apoloq. quest. 6. sit tam purè, quin posset ab aliquo sinistre interpretari, quasimale fiat. Et vt res hæc quasi à fundamento explicetur, ponderanda sunt variae actiones variorum Sanctorum, de quorum Sanctioni nullus esse potest apud nos dubitandi locus. Vnum tantum commando lectoribus huius Opusculi, vt quando actiones Sanctorum non dignas vituperatione referam, quæ à temerariis hominibus improbari

probari possent, reflexione quādam, reuocent sibi in memoriam alias similes actiones aliorum, qui solent interdum similī censurā iniusta à temere iudicantibus notari, & tanquam virtosæ improbat, vt ita discant corrigerē si nistra iudicia, & sermones de factis aliorum.

20. Pulchrè hoc docuit S. Chrysostomus to. 4. hom. 16. in ep. Rom. Quemadmodum, inquit, circumcidens Paulum cum vides ac sacrificantem, nō propterea condemnas tanquam Iudaizantem, sed eo id ipsum maximè coronas, vt à Iudaismo alienum sita cum vides desiderantem anathema esse, ne propterea turberis, sed ob hoc ipsum, illum maximè prædicato, causam perdoctus, ob quam id vult. Nam nisi causam examinaverimus, & Heliam homicidam dicemus, & Abraham filij percussorem, itemque & Phinees & Petrum eadis rursus accusabimus, nec de ipsis solum Sanctis, sed & de ipso rerum viuenterarum Deo, quisquæ regulam hanc minimè obseruauerit multa absurdia suspicabitur. Vt ne igitur hoc accidat, hisce in omnibus & causam & consilium, & occasionem, & omnia factorum defensione à nobis suscepit, in unum componentes, ita demum res ipsas examinemus.

21. Et hom. 62. in Genes: Ne temere prætereamus ea que in diuinis Scripturis sunt prodita, neque ea quæ dicuntur à superficie salutem, sed ingredi ad ipsum profundum, cum diuitias quæ ibi latent didicerimus, glorificemus Dominum nostrum qui cum tantâ Sapientiâ dispensat omnia. Nam si noluerimus mentem & causam omnium quæ facta sunt exquirere, non solam hanc condemnabimus, quod cum Socero suo dormiuerit, sed & Abraham reprehendemus, vi puericadam animo factum, & Phinees vt gemini homicidum. Pergamus ad alia exempla.

22. Sancta erat illa actio Abrahæ quam adhibuit, vt clavisimum filium Isaac Domino immolaret, eā enim id consecutus est, vt audiret à Deo Gen. 22. v. 16. 17. & 18. Per memetipsū iurauit dominus, quia fecisti hanc rem, & non pepercisti filio tuo vnigenito propter me, benedicam tibi, & multiplicabo semen tuum, sicut stellas cali, & velut arenam, quæ est in littore mari: posidebis semen tuum portas inimicorum tuorum, & benedicentur in semine tuo (scilicet Christo), vt explicat Apostolus Galat. 3. v. 16.) omnes gentes terræ, quia obedisti voto meo. Vnde sequitur, actionem illam Abrahæ non fuisse feedatam vlo peccato, nam peccatum actionem insciens, etiam in iusto, reddit immitterioriam, ad meritum enim requiritur, vt actio sit bona, bonum autem vt dicunt Theologii ex S. Dionysio c. 4. diu. nom. par. 4. est ex integrâ causa, malum autem ex singulis defectibus. Si quis tamen talianimo & curiositate vellet examinare hanc Abrahæ actionem, qualis solet fratrū & Superiorum actiones inspicere & taxare, diceret, Abraham mentitum fuisse initio huius actionis, eò quod Gen. 22. v. 5. dixit pueris, ducens secum ad sacrificandum Isaac: Experitate hic cum asino, ego & puer illuc usque properan-

tes, postquam adorauerimus, reuertemus ad vos. Et tomen putabat (diceret Censor) eum se facturum, ideoque cum eo non rediturum. Ergo mentitus est dum ait: reuertemur ad vos: Ego non fuit sincerus, & equivoceauit, promisisti reditum, non exoluit. Non sic iudicandum est: defendit enim eum S. Paulus Hebr. 11. v. 19. Fide obtulit Isaac, arbitrans quia & à mortuis suscitare potens est Deus, ob promissionem scilicet sibi factam Gen. 21. 11. vt idem Apostolus ait: In Isaa vocabitur tibi semen. Vide & Rom. 4. v. 18. de eo dicit Apost. In spem contra spem credit. Dixit ergo se reditum cum Isaac, sperans cum suscitatum iri à Deo post sacrificium perfecit ilius. Sic Gen. 12. & 20. videtur mentitus Abraham dum dixit de uxore sua quod Saror sua esset. Ad quod responderet S. Thomas 2. 2. q. 110. a. 3. ad 3. In Sacra Scriptura, vt Augustinus dicit, dimitur c. 5. to. 4. inducuntur aliquorū gesta, quasi exempla perfecte virtutis, de quibus non est affirmandum ut fuisse meritos. Si que tamen in eorum dictis apparet, qua mendacia videntur, intelligendam est, is figuraverit & propheticè dicta esse &c. hac ratione excusat S. Doctor varia facta veterum è Scriptura petita.

In eodem Abraham censorium iudicium notare posset incontinentiam, quia duas uxores habuit. Atqui S. Augustinus to. 6. de bono coniugali c. 21. fin. citatus à S. Thoma 2. 2. q. 152. a. 4. ad 1. ait: meritum continentie conjugali in Abraham aquari merito continentia virginalis in Ioanne.

In eodem patrītas à censoribus notari potuerit, quod Agar dimittens Dei iussu ex domo sua, vna cum filio ex ea suscepit Ismael, idque primogenito, non plus dicitur ei dedisse viatici, quā panem, & vitem aqua Gen. 21. v. 14. Quis vñquam diceret Censor, ita exudit uxorem, nunquam reditum: & filium & quidem uxorem, quæ ei diu ancillæ obiuit munia, digna erat salario bono. Adderit etiam aqua parum dedisse, statim enim præstigi cepit motu filius eporā aquā, & nisi Deus per Angelum succurrisset ostensā aquā, extinctus fuit. Sed certum est, non peccasse eum: qui enim etiam erga hospites adeo fuit liberalis, vt eos vtrō accresceret, & festinanter parari deret cibos optimos, vti legimus Gen. 18. 6. & sequ. Festinavit ad Sarah, dixit: Acceler, tria saia simila commisce, fac subcinericatos panes. Ipse verò ad armentum cucurrit, & tulit inde ritulum tenerum & optimum, deditque puer, qui festinavit, & coxit illum, iuli quoque burrum, & lac &c. qui cum suis tam hilariter & festinanter hospites tractabat, ideoque ob hospitalitatem Deo dicitur placuisse, & Angelos hospitio recepisse Heb. 13. 2. procul dubio dederit plures commeatus Agar & Ismaeli, sed quod non dederit, Dei voluntas fuit; non excusabat se, non dabat rationem sui facti. Sanctus tamen fuit, Deo charus fuit, perfectus.

fecit vixit, id est meritus est, ut Deus inter sua nomina & titulos honorificos, ac Prophetæ, eius nomen reposuerint, toties ingeminante Scriptura: *Deus Abraham*: id est dignus fuit, ut ad impetrandas res maximas Sancti eius nomen commemorarent inuocantes Deum. Sic fecit Moyses deprecans, ut Deus iratus parceret idololatri vitulum adorantibus. Exod. 32.13. *Recordare Abraham &c.* Sed si Abraham Pater cedentium censoria iudicia non effugit, multo minus effugeret Sara vxor eius. Diceret eam fuisse crudelem, tyrannam, inuidam, zelotyptiam laborantem, quia post susceptum ex Abraha Isaacum, fuisse Agar eiici est domo, cum filio Gen. 21.9. cum tamen prius videns se sterilem, fuissef sit Abrahæ vt ad prolem suscitandam, eam in coniugem ascisceret Gen. 16.1.2.3. Diceret censor, non fuisse causam sufficientem expulsioneis. Cur enim expelli fuisse? *Quia vidit Iacob ludentem cum filio suo.* v. 9. Magna res, quod pueri ludantur: diceret censor, ex inuidia & auaritia in istitu id eam fuisse: probaret id eius dictis v. 10. *Eifice ancillam hanc & filium eius: non enim erit heres filius ancilla cum filio meo Isaac.* Non mirum si id censor diceret, nam & Abraham v. 11. durè hoc accepit, sed quia Deus ita fuisse: *Non tibi videatur asperum super puerum, & super ancillam tuam: omnia qua dixeris tibi Sarai audi rōcum eius v. 12.*

Si Abraham censuram non effugisset, non effugeret & Iacob, adeò Deo charus, ut Laban eum insequenter Gen. 31. v. 24. dixerit: *Cave ne quidquam asperè loquaris contra Jacob*, vel ut est in hebr. Ne loquaris Jacob à bono vsque ad malum, hoc est, ne quidem bonum loquaris, quod offendat eum; vel ne etiam bonum loquaris, ne inde, ut fit in progesse sermonis, ad loquendum malum deuoluari. Hic inquam vir Deo charus eius etiam nomen Deus titulis suis adscripsit vocans se *Deum Jacob*, posset à Censore aliquo vocari mendax, & mendacio fratri primogenitū ius & benēctionem præripuisse, siquidem se primogenitum & Elan appellauit Gen. 27. v. 19. *Ego sum primogenitus tuus Elau*, qui tamen mentitus non est authore S. Augustino, etiā secundam carnem non fuit Elau, fuit tamen secundum ius acquisitum ab ipso Elau consentiente, Genes. 25. vers. 32. ei à Deo paratum Roman. 9. vers. 8. 11. Quo sensu S. Ioannes Baptista Elias à Christo Matth. 11. 14. appellatus est.

Ioseph etiam ille castissimus haberet quodd in eo lingua censoria damnaret, scilicet vanitatem, iactantiam, illusiones. An non vanitas est, diceret censor, quod suas visiones narraret palam Gen. 37. v. 7. *Putabam nos ligare manipulos in agro, & quasi consurgere manipulum meum, &flare, vestrosque manipulos circumstantes adorare manipulum meum.* Quo audito en statim censores fratres habuit, qui responderunt ei: *Nunquid Rex noster eris aut subiciemur ditioni tuae?* Hoc ergo causa

somniorum atque sermonum inuidie & odij somnem ministravit. Postea cùm narrasset visum aliud v. 9. *Vidi per somnum quasi solem & lunam, & stellas vnde enim adorare me.* Quod cum patri suo & fratribus retulisset, increpauit eum pater suus, & dixit: *Quid sibi vult hoc somnum quod vidistinum ego & mater tua, & frātres tui adorabimus te super terram?* Inuidabant ei igitur fratres sui. Postea vendito illo, procul dubio dixerunt, illusus est. Hoc enim colligeri licet ex illis eorum verbis quae dixerunt, dum de eo occidendo conferrent Gen. 37. v. 20. *Apparabit quid illi proficit somnia sua.* Venditur ergo, in carcere conicitur, non appetet prævia adoratio. O illusum. Sed Deus suo tempore ostendit veritatem visorum illius, & ut dicit de eo Spiritus S. Sap. 10. v. 14. *In vinculis (scilicet sapientia Dei) non dereliquerunt illum, donec afficeret illi sceptrum regni, & potentiam aduersus eos, qui eum deprimebant, & mendas ostendit, qui malauerunt illum.*

Idem S. Ioseph potuisset ut ebriosus damnari, quia de eo Scriptura dicit Gen. 43. v. vlt. *Biberuntque scilicet fratres eius, & inebriati sunt eum eo.* Quod testimonium certius testimonio Scripturæ ita nos sepe iudicamus temerè alios, moti alicuius viri grauis sermonē non bene intellecto, cum in bonam partem accipi posset in malam accepto, quasi dicto contra nos, vel contra alios amicos nostros. O quam multa peccata contingunt hac ratione. Sicut autem vir bonus & prudens non condemnaret ebrietatis Iosephum, quia dicitur *inebriatus*, sed diceret, hoc verbo significari, potum solito copiosiore, sobrium tamen, & sensu quo Deut. 32. v. 42. dicitur *Inebriabo*, id est intingam, humectabo sagittas meas sanguine, & Psal. 35. 9. *Inebriabuntur ab ubertate donum tuum;* & Cant. 5. 1. *Bibite & inebriamini charissimi.*

Maiorem his Job pati posset censuram de quo dicitur Job 3. v. 1. & sequ. Post hac aperuit Job os suum & maleauit diei suo, & locutus est: *Pereat dies in qua natus sum, & non in qua dictum est, conceptus est homo, dies ille vertatur in tenebras, non requirat eum Deus desuper, & non illustretur lumine &c.* Maledicunt ei, qui maledicunt diei &c. At tales maledictiones grauis culpæ speciem habent: ideo etiam irrationalibus creaturis absque peccato maledicti non posse docent Theologii cum S. Thoma 2.2. q. 7. 6. Ideo Brentius & Anabaptistæ & Thalmudici, accusant Jobum maledicentia & blasphemia. Alij tamen excusat à peccato S. Thomas tomo 13. lec. 1. in c. 3. Job ait, eum hac maledictione nec optasse, nec imprecacione esse mala illi diei, sed tantum enunciasse, illum diem malum esse, non secundum suam naturam qua à Deo creatus est, sed secundum ea quæ in illo tempore aguntur, secundum illud Apostoli Eph. 5. *redimentes tempus quam dies mali sunt.* Idque Job dixisse non secundum rationem, sed secundum inferiorem partem,

partem animæ, quæ ex illis malis tristitia afficiebatur & dolore. Qua ratione inquit Pineda se. 6. in c. 3. Iob & Sanctius in comm. & Christus D. tristitiam mortisque timorem in sensuia parte expressit Matt. 27. 45. & vehementiam doloris, & interne desolationis, cùm clamans voce magna dixit Mar. 15. 34. Deus meus, Deus mens, ut quid dereliquisti me. Non est autem contra fortitudinem aut virtutem, dolorem & gemitum exprimerè, ut benè contra Stoicos apatriam laudantes & analgesiam, dicit Cicero 2. Tuscul. & Taurus Philosophus, apud Gellium 1. 12. c. 5. Ut enim apud Q. Curtium l. 6. ille ait: *Suo iure liberor eſt in mutuas querelas dolor*. Et causam dat Philosophicam Aristoteles se. 27. probl. cur qui dolent clamant. Deinde etiam si Iob ex iudicio rationis id dixisset, benè dixisset, vt se. 7. ostendit Pineda, addens & probans se. 8. Iobi querelas ex charitate in Deum esse profectas. Ita excusanda sunt omnia. Sic excusandus Ieremias qui hæc, & quidem Deo inspirante scriptis c. 20. versu 14. 15. 16. 17. 18. Maledicta dies in qua natus sum: dies, in qua peperit me mater mea, non sit benedicta. Maledictus vir, qui annunciauit Patri meo, dicens: *Natus eſt tibi puer masculus: Si homo illi, vt sunt ciuitates quas subuerit Dominus, & non paenituit eum: audiat clamorem mane, & rulatum in tempore meridianio: qui non me interfecit à vultu, vt fieret mihi mater mea sepulchrum, & vulua eius conceptus eternus*. Quare de vulua egressus sum, vt viderem laborem & dolorem, & consumerent in confusione dies mei: Hæc tamen verba excusantur & ab antiquis Authoribus, à Clemente Alexandrino l. 3. strom. c. 8. & ab Origene l. 3. in Iob & in simili à S. Thoma 2. 2. q. 76. a. 2. ad 4.

CAPVT QVARTVM.

Discant temerariis iudicis dediti, ex Dei dictis & factis non indicare Dei seruos, quia in sanctissimis Dei factis & dictis, habent exempla dictorum & factorum Dei, quæ si non scirent a Deo dicta & facta esse, maligne iniquo suo iudicio & lingua condemnarent similia dicta & facta bona Dei seruorum.

30. Ita nos decet verbis hominum (qui non possunt esse tam circumspæcti, vt i est Spiritus S. qui dictavit S. Scripturam) si quando videntur sonare aliquid quod offendere, vel nocere possit, bonum sensum tribuere & in bonam partem interpretari: sicut interpretari debemus res bonas in S. Scriptura descriptas; alias si ita procederemus vii solemus cum fratribus nostris, dicemus (quod absit) Deum esse mendacem, in promissis suis inconstantem, aliud promittentem, aliud facientem. Nam Gen. 46. v. 4. di-

xit proficisci Iacob in Ægyptum: *Ego inde adducam te reuertentem*. Et antea Gen. 28. 15. idem ei promiserat, tamen Iacob inde non est reuersus, sed ibi obiit Gen. 49. vlt. Sic olim Porphyrius teste S. Hieronymo l. 2. contra Pelagianos, Christum dicebat esse mentitum, quia Ioan. 7. v. 8. dixit: *Ego non ascendam ad diem festum hunc, cùm tamen ibidem v. 14. dicatur: ascendisse*. Sicut ergo verba Dei, qui est infinita sapientia & prædictio, & vt loquar more nostro, consideratus & circumspectus in omnibus factis suis infinito modo, possint detorqueri in malam partem, eti si immerit, quanto magis dicta hominum, qui nec tenentur, nec possunt esse tam perfecti ut est Deus. Ideo etsi videantur male sonare, in bonum sensum convertantur. Est enim res hæc summopere necessaria in conuictu cum tot personis, tam sèpè distractis, tam occupatis. Vnde non sine causa S. P. Ignatius post praefatum suis Exercitiis titulum, ante omnes meditationes hoc primo loco monitum posuit: *Sapponendum est, inquit, Christianum ruanquam pium, debere promptiore animo sententiam suæ propositionem obscuram alterius in bonam trahere partim, quādam dannare. Si vero nulla eam ratione tutam posset, exquirat dicens mentem. Si hoc monitum necessarium iudicavit S. Pater pro tempore Exercitorum Spiritualium, quo solent esse tam is qui Exercitia dat, quād qui accipit, valde considerati, valde circumspæcti, & valde propensi ad bona, & magis averti si malis, quād antea quād magis est necessarium aliis temporibus, quibus non ita considerat loquimur, & conuersamur.*

Quod autem dico de non damnandis aliquorum dictis temerariis, idem dictum volo, de non damnandis aliorum scriptis, siue illa sint epistolæ, siue res in scholis dictari solitæ, siue exercitationes literarum humaniorum, si sunt catamina, orationes, epistolæ, compositiones, præfationes, dialogi, declamationes: nihil condemnemus temerari, non iudicemus, non damnumus iudicium, stylum, verba, phrases, sententias, nexum, elocutionem, actionem, eruditioem, historias, & alia quæ damnata si resciantur ab harum rerum authoribus iij. valde offenduntur & perdunt religiosæ charitatis, ac mutue benevolentiae iucunditatem. Nam certissimum est, si quis velit malitiosus esse, potest omnia scripta etiam sanctissima taxare, ipsam quoque Scripturam.

Nam vt omittam Hereticos, qui eam in malos sensus detorquent, & quandoque adducunt & apparetur, vt videatur pro iis loqui. An non alia quoque Scripturæ materies de quibus nulla est inter tot Religionum diversorum sectatores contentio, possunt a temerariorum iudiciorum censura esse libera? Nequam. Vbiique inueniet pruriens iudicij & lingua malignæ quod carpat, v.g. i. Reg. 7. v. 13. 14. dicitur: